

Mesut Yılmaz ile Görüşme

Mesut Yılmaz, başbakanlığı döneminde, Ağrı mebusu **Fecri Alpaslan** ve Erzurum ANAP il başkanı **Necati Güllülü** ile birlikte Ramazan ayının ilk günü Kümbet medresesine geldiler.

Mesut Bey halimi hatırlamı sordu. Ben de cevaben şöyle dedim:

"Nihayetsiz Elhamdülillah! Elbette çok iyiyim. Cenab-ı Hakk'ın bize afakî ve enfüsî olarak verdiği nimetlerin şükrünü eda etmekten aciziz. Çünkü Cenab-ı Hak bizi insan olarak yaratmış. Sonra insanîyetimizi, nimetlerin en büyüğü olan İslâmiyet ile şereflendirmiş."

"İçinde bulunduğumuz mübarek ay, gelecek Kadir Gecesi hep Cenab-ı Hakk'ın nimetleridir. İbadetler de Allah'ın bir nevi nimetleridir. Çünkü insan bu ibadetler sayesinde hem dünyevî hem de uhrevî huzura kavuşur."

"İslâmiyet huzur, sükun, adalet, fazilet, ahlâk, uhuvvet gibi insanları birbirine bağlayan meziyetleri getirmiştir."

"İslâmiyet, vahyin neticesidir: ilim, irfan ve hikmeti ihtiva eden İlâhî bir nizamdır."

"Bugün memleketin en önemli problemi İslâm'dan uzaklaşan gençliğin sefahete mahkum olmasıdır. Siyasîlerimizin bu konuda gerekli hassasiyeti göstermediğini görüyoruz. **Halbuki, milletleri mahveden en büyük sebep; ahlâksızlıktır, fuhuştur, sefahettir.** Cehalet, buna göre ikinci derecede kalır. Saf kalpli, namuslu, haysiyetli ümmî bir insan, yüksek tahsil görmüş ahlâksız birisine göre her zaman tercih edilir. **Zira, cehalet medeniyetin, ahlâksızlık ise, insanîyetin düşmanıdır.** Cehaletin hataları az bir gayretle düzeltilebilir; fakat insanlığın şerefini, namusunu, haysiyetini tahrip eden sefahetin tamiri çok zordur. İffetsiz, ahlâksız bir insan hiçbir zaman cemiyete faydalı olamaz."

"Dünyada hiçbir denaet tasavvur edilemez ki, sefahet kadar insanı perişan etsin. Tarih bunun acı misalleriyle doludur. Meselâ, Lût ve Salih (as.)'ın kavimleriyle daha birçoklarının başına gelen ilâhî azaplar hep ahlâksızlığın, sefahetin, manen çöküşün neticesidir. Güçlü kavim ve imparatorlukların kudreti dahi sefahete dayanamamıştır."

"Sefahet bir kanser mikrobu gibidir. Bir cemiyete girdi mi bünyeyi kısa zamanda kemirir, güçsüz bırakır ve sonunda çökertir. Meselâ, Roma İmparatorluğu bir hukuk devletiydi. Kanun hakimiyeti fevkalade güçlüydü. İnsanları da bir o kadar

---

şeref ve haysiyet sahibiydi. Kalpler vatan sevgisiyle doluydu. Kadınlar iffetliydi. İffet ve namusa o kadar itibar edilirdi ki, Roma'da fahişe lakırdısı dahi işitilmezdi. Fakat ne zaman ki, iffetlerini yitirmeye başladılar, hamamlarda kadın-erkek beraberce bulundular, israf ve sefahet başgösterdi; rüşvet bir salgın hastalık gibi devletin bünyesini kemirmeye başladı, işte o zaman ne hukuk hakimiyeti, ne şeref ve haysiyet duygusu Roma'yı kurtaramadı. Sefahet ve sefaletlerde boğuldular. İktidar ve itibardan düştüler. Roma yok olup gitti. Kuvvet ve saltanatla, kanun hakimiyeti ile bu mikrobu karşısında duramadılar."

"Yunan Medeniyetine gelince, o akla ve fikre fevkalade itibar eden bir medeniyetti. Öyle ki, herkes bir derece mütefekkir ve edipti. Eflatun milattan dört asır önce akademisinin kapısına **"Geometri bilmeyen buraya giremez."** levhası koymuştu. Akla ve hakikate o kadar itibar edilmekteydi. Nihayet, Epikür çıktı, şehvî arzuları heyecana getirerek gençliği dejenere etti. Artık millet süflî arzularının zevk ve neşesiyle sarhoş oldu. Fazilet erbabını dinlemediler. İdareyi elinde tutan bir takım cahil ve ehliyetsiz kimseler fikir ve ilim erbabını zindanlara attı, zehirledi ve vatanlarından sürdüler. Sefahet, medeniyet diye takdim edildi. Şehvet, akli esir etti ve ahlâkı çökertti. Şeytanları dahi şaşkırtan cinayetler sergilediler. İnsaniyetperver, faziletli ve âlicenap vicdanlara kilit vurdular."

"Endülüs Emevî Devleti'ne bir göz atarsak, İslâm'ın yaşanması ve hayata hakîm kılınması ile servet ve ihtişamın zirvesine çıkan ve Avrupa'ya ilim ve irfanda üstadlık eden bu devletin de en önemli inkıraz sebebinin yine ahlâksızlık ve sefahet olduğu görürüz. Emevîler, Avrupalıların desiselerine kapıldıktan sonra fazilet ve ahlâklarını tedricen kaybetmeye başladılar. Hayvanî hisler galebe çaldı; kuvve-i şehviyye haddini tecavüz etti; rezalet fazilete üstün geldi. Ve nihayet sekiz asır boyunca teâliden tekâmüle, tekâmülden saâdete ulaşan bu millet, sefahet mikrobi sebebiyle inkıraza mahkum oldu. Sonunda, o talihsiz akıbet gelip çattı; tarihin solgun yaprakları arasına izmihlâli yazıldı."

Ben konuşmamı sürdürürken yeni misafirlerde geldiler. Herkes beni dikkatlice dinliyoordu. Özellikle Mesut Bey'in yüzünde hayret ifadeleri açıkça okunuyordu. Konuşmamı şöyle sürdürdüm:

"İnsanın ruhen terakki edip, kemalatının en yüksek derecelerine ulaşması ahlâk ve faziletledir. Onun hayvanî hayattan kurtulup gerçek insaniyete yükselmesi bu gibi ulvî seciyelere bina edilmiştir. Bu âlî meziyetlerden ve seciyelerden soyunan bir cemiyette her türlü fenalık zuhur edebilir. Neticede o cemiyet zillet, meskenet ve sefalet darbeleri ile mahvolur gider."

"İman, irfan, istikamet, iffet ve hayâ gibi bir takım faziletler vardır ki, içtimaî hayatın terakki ve tekâmülünde ve hakikî medeniyetin tesis ve teşekkülünde rükün teşkil ederler. Bunların kıymet ve ehemmiyeti pek yüksektir. Zira cemiyetin bekası bunlar iledir. İnsanlar arasında muhabbet ve ülfet, samimiyet ve uhuvvet hep bu ulvî melekeler sayesinde tahakkuk eder. Bunlar, gayret ve hamiyet gibi bütün yüksek seciyelerin menşei, bütün faziletlerin mercii ve her terakkinin membaıdır.

Devlet adamlarımız bu tesbiti iyi yapmalı ve ahlâk derslerine gereken önemi vermelidir."

"Ahlak dersinin temelinde hangi esaslar olması lazım geldiği konusuna gelince; ahlâkın en sağlam esası **Allah korkusudur**. İnsanlar arasında esaslı bir nizamı tesis edecek ahlâk, ancak böyle mukaddes bir temel üzerine inşa edilmelidir. Beşerin saâdetinin yegâne medarı **Allah korkusudur**."

"Allah korkusu, öyle bir seciyedir ki, insanı zulümden, kul hakkına tecavüzdən, fuhşiyattan, rezaletten uzaklaştırır. Şehvanî arzulardan nefret ettirir. İnsan ruhunu yüksek seciyeler ve faziletlerle tezyin eder, dünya ve ahiret saâdetine mazhar kılar, insanların kalp ve vicdanlarına itidal bahşeder. Bundan mahrum bir millet her türlü rezaleti işler de yinede ar duymaz."

Bu şekilde İslâmiyet ile alakalı yarım saat kadar konuştum. Sonra şöyle devam ettim:

"Bir ülkede idareci rehberler, idare edilen halkı iyi tanımalıdırlar. Gerek münevverler, gerekse idareciler milleti ne kadar yakından ve ne kadar iyi tanırlarsa devlet ile millet arasında o derece kuvvetli bir ittihat ve muhabbet oluşur. Bu duygu ve hissiyatı inkişaf ettirmek evvela münevverlerin vazifesidir. Onlar, halkın ruhunu tahlil, seciyesini tetkik ederek milli vicdanı güçlendirmeli, halkı irşat ve tenvir etmelidirler. Onu tedirgin eden, huzursuz eden her hareketten kaçınmalıdırlar. Devlet milletin dinini, kültürünü, örf ve adetlerini daima nazar-ı itibara almak mecburiyetindedir."

"Bir millet için en büyük felâket, idare edenler ile halk arasında ruhî ve hissî bir uçurumun bulunmasıdır. Şayet bu uçurum süratle doldurularak bu iki tabaka arasında müşterek bir duygu, bir uzlaşma zemini temin edilmezse, hakimiyet-i milliye tam tahakkuk edemez, sözde kalır. İstikbale emniyet ile bakılamaz. Devlet ile halk arasında samimi bir vahdet, bir muhabbet ortaya çıkmaz."

Herkes beni dikkatlice dinliyordu. Sözlerimi tamamladığımda kısa bir sessizlik oldu. Bu sessizlikten istifade ile Fecri Bey:

"Hocam, Mesut Bey'in sebep-i ziyareti, malumunuz Reis-i Cumhuriyet Turgut Bey ile araları açık. Siz Turgut Bey ile birkaç kez görüştünüz. Bu konuda bize ne tavsiye edersiniz?" dedi.

"Fecri Bey, dedim, işin doğrusunu söylemek gerekirse ben bu hususta Turgut Beye dargınım. Ondan bir şey isteyemem." dedim.

Fecri Bey:

"Neden dargınsınız Hocam?" diye sordu.

---

*“Kendisi Reis-i Cumhur olunca, Osman Demirci Hoca ve ANAP Erzurum Mebusu Mehmet Karaman ile birlikte tebrik ziyarete gitmiştik. Sohbet sırasında bir ara söz ANAP Kurultayına geldi. Turgut Bey ANAP’ın genel başkanlığı konusundaki fikirlerini bize açtı. Muhtemel adaylar hakkındaki kanaatlerini açıkladıktan sonra bunlar içerisinde Mesut Yılmaz’ı tercih ettiğini söyledi. Ve bize ‘**Siz ne dersiniz?**’ diye sordu. Ben kendisinin bu konuda kanaatlerine katılmadığımı ifade etmiştim. Şimdi kalkıp bu konuda ne söyleyebilirim?”* Sonra Mesut Bey’e dönerek:

“Mesut Bey, dedim, Siz bir siyasîsiniz. Siyasetçi, bir köy muhtarını bile küstürmek istemezken, siz Reis-i Cumhuriyeti nasıl karşınıza aldınız?” dedim.

Ben böyle söyleyince sohbetin yönü deęiřti. Kendilerine řunları söyledim:

Bu minval üzere biraz daha konuştuk. Sonra Mesut Beyi uğurladık. Bu, onunla ilk ve son konuşmamız oldu.